

Orka og peningaorka

Er SEV við sínum Eiðisprojekti í ferð við at gera eitt mistak!

— so fær hetta álvarsligar figgjarligar fylgjur fyri okkum

Atli Dam sigur: — Eg eri fyri eini skilargóðari vatnorkuútbýgging í góðum samstarvi millum SEV, kommunur og allar okkara landsmyndugleikar.

Men Atli Dam spyr: — Er SEV við sínum Eiðisprojekti í ferð við at gera eitt mistak, so fær hetta so álvarsligar figgjarligar fylgjur fyri SEV, fyri kommunurnar, sum eiga SEV, fyri landskassan, ið veðheldur fyri SEV og fyri allan landsins búskap og vinnulív, at trupult verður at vinna upp undan aftur.

Tí okkara peningaorka er avmarkað og hvør króna, sum SEV nýtir meira enn neyðugt, verður tikin frá onkrum øðrum góðum endamáli.

Hetta avmarkar stuðulin til okkara høvuðsvinnu, fiskivinnuna. Meira skattur skal gjaldast. Hægri el-gjald skal gjaldast. Og Hægsta gjaldið verður arbeiðsloysið tá ið flakavirki ikki orka at halda áfram vegna øktar el-prisir og tørvandi stuðul.

Og Atli Dam heldur fram:

Fortreytir fyri figging

Tá ið ein fyrirteka fer til bankar, stovnar ella landskassa at fáa figging eru treytir, ið skulu lúkast, áðrenn figging fæst til vega og áðrenn farast kann til verka. Dømi um tilikar treytir eru:

1. Figging í lagi áðrenn byrjað verður.
2. Neyðug (10-20%) eginfigging.

3. Rentabilitetur
4. Projektið skal kunna góðtakast reit tekniskt.

5. Fremjan av projektinum við útboði ella innheintan av tilboðum skal vera í lagi.

og 6. Hvør ið hevur figgjarligu ábyrgdina má vera greitt.

Viðv. 1: SEV er byrjað, áðrenn figgingin er í lagi. Er tað í áliti til, at Højgaard og Schultz kunnu

**Áðrenn
bygdarráðslimir
atkvøða
um
vatnorku-
útbýgging**

hjálpa her, at dykt verður so á? Um so er, verður SEV meira heft av útlandskari stórfyritøku enn gott er.

Tilik framferð vildi í flestu fornum borið í sær, at peningastovnarir sýttu fyri at játta figging.

Viðv. 2: Eginfiggingin kann heldur ikki vera í lagi, tí seinastu tvey árin hevur SEV mestsum ong- ar avskrivningar havt. Eingi nágreinilig tøl eru til skjals fyri, hvussu nógv Eiði 1+3 fara at kosta; men metingarnar siga, at kostnaðurin verður umleið 400 mill. kr., og SEV sigur í síni stóru lýsing í føroysku bløðnum, at arbeiðið skal vera liðugt um ársskiftið 1986/87. Í sama tíðarskeiði skal SEV gera aðrar iløgur, sum til dømis í linjunetið og býtisvirki uppá einar 100 mill. kr. Iløgur tilsamans í góð tvey ár uppá 500 mill. kr.! Ein upphædd, sum við litlari eginfigging má lænast uttanlands. Tilik lán-

tøka vil meira enn tvífalda útreiðslur SEV's til rentur og avdráttir frá 60 mill. kr. til í minsta lagi 150 mill. kr. árliga, tí neyvast fæst lán við longri avdráttartíð enn 15-20 ár og til lægri rentu enn 13%.

Marginalkostnaðurin av hvørjum kilowatttíma frá Eiðisútbýggingini er sostatt at byrja við áleið 3 kr., meðan teir, framleiddir verða idag, liggja um 1 kr. Meðalprisurin av framleiddum 200 milliónum kilowatttímum hækka sostatt umleið 30%. Hetta vil siga, at el-gjaldið í einum vanligum húsarhaldi hækka útvið 200 kr. um mánaðin, og at framleiðslukostnaðurin fyri hvørt kilo av flaki ger eitt risalop uppeftir.

Viðv. 3: Rentabiliteturin av iløguni má metast í mun til um SEV figgjarliga er betur fyri aftaná hesa iløgu, og eisini í mun til um SEV hevur valt at seta skjotil á eitt minni heppið projekt, enn teir kundu havt gjørt. Tað er meira og meira eyðsýnt, at her er farið fram eftir fommum.

Tann inntøka, sum Eiðisprojektið í mesta lagi kann geva SEV er grundað á ta vatntilrenning, ið SEV hevur fingið loyvi til at savna saman, og tað gevur 28 mill. kilowattimar, — ella í inntøku til SEV við galdandi prisi um 35 mill. kr. árliga.

Vatnorkuútbýgging

Tíðindablaðið Sosialurinn hevur nú í fleiri ár skrivað um orkuútbýggingarætlanir hjá SEV og ymsar aðrar alternativar ætlanir.

Hóast nógv mótmæli, so fór SEV kortini undir upprunaligu útbýggingarætlan sína við Eiðisvatni.

Í tinginum er ein meiriluti, sum heldur, at SEV eigur at gera fleiri kanningar og møguga heldur royna onkra aðra útbýgging av vatnorkuni enn hann sum SEV saman við danska felagnum Højgaard & Schultz er komin fram til er tann besta.

Ein seksmannatingnevnd varð tí sett at kanna alt tilfarið um vatnorkuútbýggingina hjá SEV. Henda nevndin skal koma við eina áliti um fáar dagar.

Vit hava fingið nýtt landsstýri og hevur tað samtykt, at allir kommunustýrslimir í Føroyum skulu atkvøða um vatnorkuútbýggingina í Eysturoynni. Henda atkvøðugreiðsla skal vera vegleiðandi fyri landspolitikararnar.

Fyri at fáa flest allar upplýsingar fram um málið hevur Sosialurinn havt samrøður við fleiri fólk eitt nú verandi løgmann og formann javnaðarflokksins, Atla Dam, ið sjálvur hevur víst orkuútbýggingarmálinum stóran ans.

Í Sosialinum 17. januar hevði hann eina grein um vatnorkuútbýggingina. Niðurstaðan var, at Eiðisætlanin eigur at verða steðgað beinanvegin.

Vit hava nú biðið hann skriva um tað figgjarligu síðuna av málinum. Tí hevur hann játtað.

Vit fáa alt ov lítið burtur úr útbýgging á Eiðisvatni og eiga tí heldur at royna aðrar vatnorkuløysnir

Hetta í mun til eina iløgu, sum man fara at táta í 400 mill. kr. Ella eitt gjald hjá SEV í rentum og avdráttum uppá 80-100 mill. kr. Longu her er vandi fyri, at SEV má steðga sínum gjaldingum við teim avleiðingum, sum hetta kann bera í sær, — at SEV missir allan rættin til vatnorkuútbýgging samb. Kunngerð nr. 76 frá 5. okt. 1963, § 11 og § 13.

Sum eg trivi í í næsta petti, so eru teknisku fortreytirnar ikki lúkaðar, tí eingin verulig projekttering er farin fram fyri norðara partin av Eysturoynni. Um SEV veruliga er í tí neyðstöðu, sum

SEV sjálvt sigur seg vera í, so mátti verið lagamanni at sett ein motor aftur at á Sundi á fundament, ið longu eru gjord. Hetta kann gerast fyri umleið 30-40 mill. kr. fyri ein fyrataktsmotor og tað duplta fyri ein tveytaktsmotor, og tá er lagamanni fyri allar avvarðandi partar at fara til verka við skili og skynsemi við vatnorkuútbýggingini, — har allar kanningar eru gjordar áðrenn byrjað verður. Her hugsi eg serliga um, at rætta fallhæddin verður nýtt, og at avleiðingar og kanska eisini ábótur fyri alivinnuna eru við í kann-